

Rekruttering av lærere til yrkesfaglig opplæring

Yrkesfaglærere 2
- en karrierevei både i bedrift og i skole

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Friedrich-Alexander-Universität
Erlangen-Nürnberg

CHARLOTTENLUND
VIDEREGÅENDE SKOLE

Haaga-Helia
University of Applied Sciences

OECD 2021

- Mangelen på yrkesfaglærere er betydelig i mange OECD-land
 - yrkesfaglæreryrkets begrensede attraktivitet bla pga ansettelsesforhold, lønn og mangel på økonomiske insentiver og karrierestøtte.
- Å ansette flere fagfolk fra næringslivet kan avhjelpe mangelen på yrkesfaglærere.
 - fleksible rekrutterings- og kvalifiseringsveier kan gjøre det lettere for fagfolk å bli yrkesfaglærere.
 - om nødvendig lempe på kvalifikasjonskravene for fagpersoner fra næringslivet og kandidater fra høyere utdanning som har spesialisert seg i relevante fag
 - tilby fleksible alternativer for å oppnå de nødvendige lærerkvalifikasjonene.
- Deltidsarbeid kan legge til rette for fleksibel yrkesfagundervisning
 - kombineres med å sikre at deltidslærernes arbeidsforhold og undervisningskompetanse ikke svekkes.
- «In general, to facilitate the entry of such professionals into VET teaching, it is important to provide multiple and flexible ways to recruit and qualify VET teachers».

Ambisjoner og mål med LeadVet

Ambisjonen med LeadVET er å styrke yrkesfaglærerutdanningen og yrkesopplæringen ved å utvikle bærekraftige partnerskap mellom universiteter og skoler, sammen med lederskaps- og nettverksferdigheter for fagfolk på området.

Det overordnede målet er et bedre samarbeid mellom yrkesfaglærerutdanning, videregående skoler/fagskoler og bedrifter, som utgjør det yrkesfaglige økosystemet, som fører til:

- Bedre rekruttering av lærere
- Lærere som blir i yrket
- Profesjonell utvikling
- Ledelse som bidrar til lederegenskaper og arbeidsglede for yrkesfaglærere.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Friedrich-Alexander-Universität
Erlangen-Nürnberg

CHARLOTTENLUND
VIDEREGÅENDE SKOLE

Haaga-Helia
University of Applied Sciences

Vår oppgave i LeadVet

Utvikle en modell for rekruttering og utdanning til yrkesfaglærere

I videregående er det utfordringer på noen yrkesfag, spesielt enkelte tekniske fag.

Rekruttering skjer da i stor grad ved at en person fra næringslivet blir rekruttert, og så må starte på utdanning for å bli lærer.

- krevende fordi i mange fag er lærerlønna lavere enn i yrket vedkommende kommer fra.

(Kommunal rapport/NTNU
Samfunnsforskning)

Det er verdifullt at fagpersoner fra arbeidslivet blir direkte involvert i opplæringen på yrkesfag. Gjennom Yrkesfaglærer 2 får flere fagpersoner mulighet til å gi opplæring til elever på yrkesfag om tema innen fagpersonens fagområde, og som er relevant for elevenes utdanningsprogram.

(Utdanningsdirektoratet)

Partnerskapstanken

- Partnerskap mellom fylkeskommune/skole, lærerutdanning og bedrifter/arbeidsliv samarbeide om utdanning av morgendagens fagarbeidere.
- Yrkesfaglærer 2 - en karrierevei både i bedrift og i skole
 - Fagarbeidere bidrar i undervisningen i VGS
 - Kombinert lærer. 5-20 % i VGS
 - Har sin hovedarbeidsplass i bedrift
 - Fagarbeidere tilbys videreutdanning utdanning som gir muligheter for ulike karriereveier

Krever en vinn-vinn-situasjon

Yrkesfaglærer 2 (startet opp i 2018)

- Fagpersoner fra arbeidslivet bli direkte involvert i opplæringen på yrkesfag.
 - Fagpersonen bør jobbe i lokalt eller regionalt arbeidsliv.
 - Fagpersonen må ha kompetanse som er relevant for det aktuelle utdanningsprogrammet/programområdet.
- Fagpersonen gir opplæring til yrkesfagelever om tema innen fagpersonens fagområde, og som er relevant for elevenes utdanningsprogram/programområde.
 - Opplæringen kan finne sted på en skole eller i en bedrift.
- Ordningen skal bidra til å
 - skape gode og nyttige relasjoner mellom skole og arbeidsliv, styrke de yrkesfaglige aspektene ved opplæringen
 - øke elevenes læringsutbytte og motivasjon for fagene
 - heve lærernes kompetanse.

Yrkesfaglærer 2 trenger ingen formell lærerutdanning, men et videreutdannings-tilbud kan bidra til profesjonell utvikling som både kommer arbeidsliv og skole til gode.

- Elevene kan ha stort utbytte av å få møte en fagarbeider med høy kompetanse i skolen. Må legges på et nivå hvor bedriftene kan avse kompetansen.
- Utfordring er at de flinkeste bør være YF2, og det er en risiko for bedriften. Men forhåpentligvis vil det rekruttere flinke kandidater tilbake..
- Rekruttering av fagarbeidere til skolen – det er en grunn til at de er fagarbeidere, de er ikke nødvendigvis så lystne på å sette seg på skolebenken. Er det fagarbeidere som er lei av faget sitt som søker seg til noe sånt, og er det slike lærere skolen trenger.
- Det å få inn yngre folk til å søke seg i denne retningen er viktig men utfordrende.

(Kommentarer fra workshop 1)

Argumenter

Bedrifter/arbeidsliv

- Vil bidra til bedre kvalifiserte lærlinger fordi yrkesfagutdanningen får tilgang til oppdaterte «lærere»
- Utdanning gir fagarbeiderne veiledningskompetanse
- Veiledere med økt kompetanse kan bidra til enda bedre veiledning av lærlinger
- Bedre yrkesfagutdanning kan bidra til økt status for yrkesfag, rekruttering av dyktige elever som kan gi bedre tilgang til faglærte fagarbeidere.

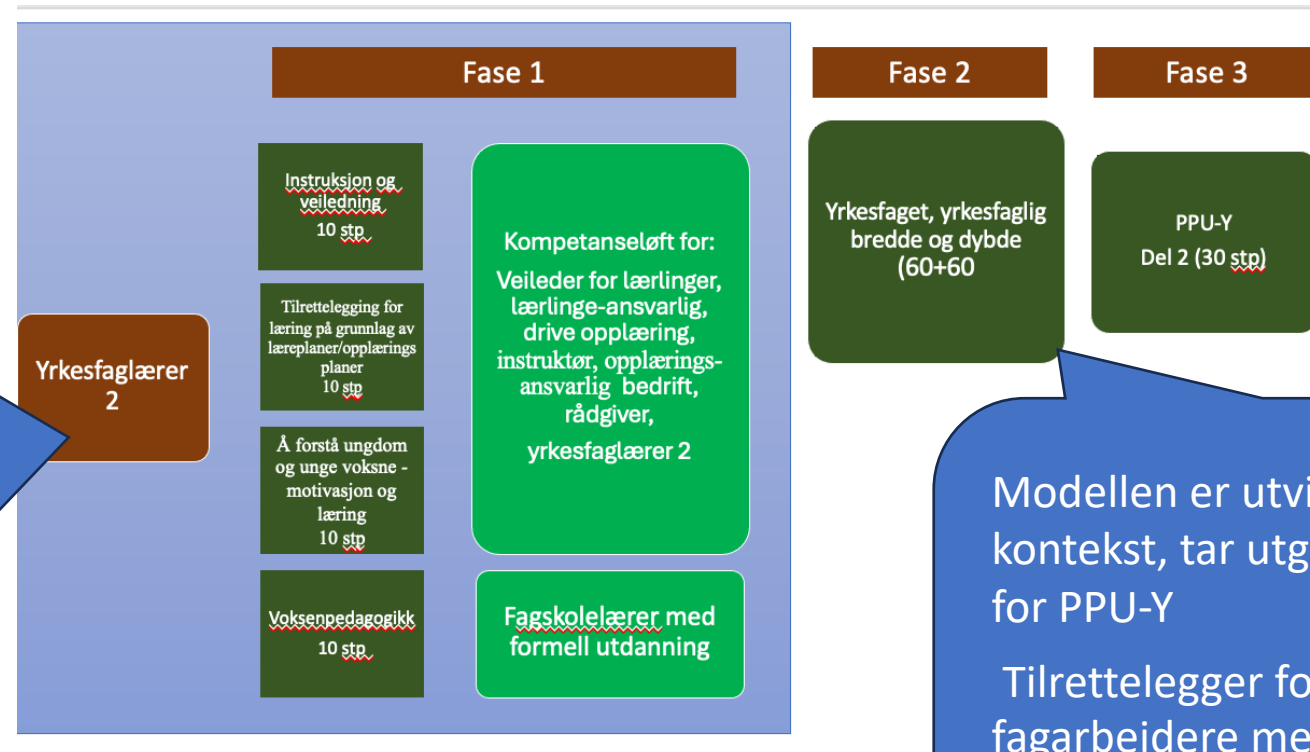
For yrkesfagutdanningen/yrkesfaglærerutdanningen

- Bedretilgang på/ rekruttering av lærere
- Inspirasjon for lærere som underviser i yrkesfagutdanning - en tettere tilknytning til yrkeslivet og oppdatert kunnskap
 - får kollegaer fra fagfeltet med oppdatert kunnskap)
- Inspirasjon for elever/studenter
- Ordningen kan gi økt status - bedre rykte for yrkesfagutdanning

Modellen - Yrkesfaglærer 2

- en karrierevei både i bedrift og i skole

Modellen legger opp til å tilby et utdanningstilbud som treffer ulike karriereløp, og samtidig på sikt gir mulighet for fullført fagskolelærerutdanning og lærerutdanning. Det betyr at tilbud om videreutdanningemner må ta utgangspunkt i krav til kompetanse som yrkesfaglærer/fagskolelærer.

Modellen er utviklet for norsk kontekst, tar utgangspunkt i krav for PPU-Y

Tilrettelegger for et løp der alle fagarbeidere med minst 4 års yrkeserfaring kan gå videre fra fase 1 til fase 3.

PPU-Y består av pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis i skolen:

- Praksis i skolen (12 uker i løpet av studiet)
- Pedagogikk (30 studiepoeng)
- Yrkesdidaktikk (30 studiepoeng)

Men....

Opptakskrav

For å være kvalifisert for opptak til FPPU-Y ved NTNU må du ha enten ha:

- treårig relevant profesjonsrettet universitets- eller høgskoleutdanning og
- to års relevant yrkespraksis etter endt utdanning

Eller

- fagbrev, svennebrev eller tilsvarende og
- generell studiekompetanse og
- to års yrkesteoretisk utdanning og
- fire års relevant yrkespraksis etter endt utdanning

Forutsetninger

- En bærekraftig modell krever at deler av ordinære utdanningstilbud tilbys, mens en modell som i større grad tilpasses studentgrunnlaget krever statlig tilskudd for å kunne gjennomføres, da studentgrunnlaget kan være en utfordring.
- Modellen krever fleksibelt opptak – enten ved at emnene gir fagskolepoeng som konverteres, eller unntak fra opptaksregler for å ta de første emnene/studiepoeng.

Partnerskap

Fylkeskommune, skole, arbeidsliv/
bedrift og lærerutdanning

Samarbeid
bedrift/skole
om kombinert
stilling

Yrkesfaglærer
2

Fase 1

Yrkesfaglærerutdanningen tilbyr videreutdanning
(tilsvarer første del av PPU-Y)

A
10 stp

B
10 stp

C
10 stp

Voksenpedagogikk
10 stp

Kompetanseløft for:
Veileder for lærlinger,
lærlinge-ansvarlig,
drive opplæring,
instruktør, opplærings-
ansvarlig i bedrift,
rådgiver,
yrkesfaglærer 2

Fagskolelærer med
formell utdanning

Kunnskap Kandidaten

- har kunnskap om gjeldende lovverk og styringsdokumenter som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- har bred kunnskap om yrkesfag, pedagogikk og yrkesdidaktikk, arbeidsmetoder/verktøy og prosesser som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen, og kan vurdere behov for HMS-tiltak
- kan se yrkesopplæringen og yrkesutøvelsen i et historisk og kulturelt perspektiv
- har kunnskap om skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag, og det helhetlige opplæringsløpet fra ungdomstrinnet til endt fag- eller yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- har bred kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster
- har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om deres rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen innenfor det yrkespedagogiske og det yrkesfaglige området, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet.

Ferdigheter Kandidaten

- kan anvende sine yrkesfaglige, pedagogiske, yrkesdidaktiske og teknologiske kunnskaper
- kan planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og dokumentere relevant fag- og yrkesopplæring tilpasset elevenes/lærlingenes behov
- kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter, herunder yrkesdidaktisk bruk av digitale verktøy
- kan vurdere og dokumentere elevers læring og utvikling, gi læringsfokusede tilbakemeldinger og bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring
- kan orientere seg i faglitteraturen og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier knyttet til ungdomstrinnet og fag- og yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- behersker relevante arbeidsprosesser, verktøy, teknikker og uttrykksformer, og kan reflektere over egen yrkesutøvelse og justere denne under veiledning
- kan bruke og henvise til relevante forskningsresultater for å treffe begrunnede valg og gjennomføre systematisk yrkesfaglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretatlige samarbeidspartnere til barnets beste.

Generell kompetanse Kandidaten

- har innsikt i relevante faglige og yrkesetiske problemstillinger og kan formidle sentralt fagstoff skriftlig, muntlig og gjennom andre dokumentasjonsformer
- kan via faglig innsikt, engasjement og formidlingsevne motivere for elevenes/lærlingenes læring, yrkesstolthet og yrkesidentitet
- kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv
- kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- har innsikt i fellestrekk og ulikheter mellom de ulike yrkene innenfor eget programområde og kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan bygge gode relasjoner til og samarbeide med foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere.

YFL2001 - Veiledning og instruksjon

Faglig innhold

Emnet omfatter utvikling av faglig kunnskap om veiledning og instruksjon. Sentralt i emnet er opplæring og kunnskap om veiledningsstrategier og veiledningsmetoder, læringsprosesser individuelt og i grupper, i skole og bedrift. Emnet omfatter innføring i perspektiver på veiledning som har betydning for lærerens relasjoner og kommunikasjon i læringsrommet. I tillegg er det fokus på studentens refleksjon over og utvikling av egen veiledningspraksis med bakgrunn i tilpasset opplæring. Emnet omfatter også kunnskap om konflikt og konflikthåndtering.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om veiledning og instruksjon
- har kunnskap om veiledning av læringsprosesser individuelt og i grupper
- har kunnskap om kommunikasjon og samhandling i grupper
- har kunnskap om veiledningsstrategier og veiledningsmetoder i opplæring i skole og bedrift
- har kunnskap om kollegaveiledning
- har kunnskap om konflikt og konflikthåndtering

Ferdigheter

Studenten

- kan kartlegge, begrunne og planlegge veiledning og instruksjon
- kan lede og veilede læringsprosesser individuelt og i gruppe
- kan veilede og instruere elever og lærlinger med utgangspunkt i tilpasset opplæring
- kan bruke ulike veiledningsstrategier og veiledningsmetoder i opplæring i skole og bedrift
- kan reflektere og utvikle egen veiledningspraksis i samarbeid med medstudenter og kollegaer
- kan bruke ulike strategier for konflikthåndtering

Generell kompetanse

Studenten

- kan vurdere kvalitet på veiledning og instruksjon i fag- og yrkesopplæringen
- kan reflektere over og utvikle egen veiledningspraksis i møte med elevenes/lærlingens forutsetninger, interesser og behov
- kan bygge relasjoner og samarbeide med kolleger om veiledning og instruksjon
- har grunnleggende innsikt i og kritisk holdning til sentrale etiske problemstillinger

Læringsformer og aktiviteter

Emnet omfatter undervisning på samlinger samt vektlegging av arbeidskrav mellom samlingen. Arbeidsformene veksler og kan inkludere forelesninger, verksted, dramatisering, arbeid i grupper, diskusjoner, presentasjoner osv. All undervisning og praksis er obligatorisk. Emnet omfatter både pedagogikk og yrkesdidaktikk.

Innfasing i ordinært løp i yrkesfaglærerutdanningen

Fase 2

Yrkesfaget, yrkesfaglig
bredde og dybde (60+60)

Må selv sørge for tilstrekkelig faglig dybde-og
bredde kompetanse (tilsvarende krav
opptakskrav PFFU)

Tilsvarer to års utdanning utover
videregående skole
(kompetansevurdering)

Eksempel:

- Fagskole (høyere yrkesfaglig utdanning eks teknisk fagskole)
 - Emner på bachelornivå (eks innenfor ingeniørfag)
 - Bachelorprogrammet for yrkesfaglærere
 - Kompetanse som dekker opptakskrav for PPU

Innfasing i ordinært løp i yrkesfaglærerutdanningen PPU-Y

Fase 3

PPU-Y

Del 2 (30 stp)

Tilrettelagt PPU-Y sammen
studenter på ordinært løp

Yrkesfaglærere med
formell utdanning

Kunnskap Kandidaten

- har kunnskap om gjeldende lovverk og styringsdokumenter som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- har bred kunnskap om yrkesfag, pedagogikk og yrkesdidaktikk, arbeidsmetoder/verktøy og prosesser som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen, og kan vurdere behov for HMS-tiltak
- kan se yrkesopplæringen og yrkesutøvelsen i et historisk og kulturelt perspektiv
- har kunnskap om skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag, og det helhetlige opplæringsløpet fra ungdomstrinnet til endt fag- eller yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- har bred kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster
- har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om deres rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen innenfor det yrkespedagogiske og det yrkesfaglige området, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet.

Ferdigheter Kandidaten

- kan anvende sine yrkesfaglige, pedagogiske, yrkesdidaktiske og teknologiske kunnskaper
- kan planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og dokumentere relevant fag- og yrkesopplæring tilpasset elevenes/lærlingenes behov
- kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter, herunder yrkesdidaktisk bruk av digitale verktøy
- kan vurdere og dokumentere elevers læring og utvikling, gi læringsfokuserte tilbakemeldinger og bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring
- kan orientere seg i faglitteraturen og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier knyttet til ungdomstrinnet og fag- og yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- behersker relevante arbeidsprosesser, verktøy, teknikker og uttrykksformer, og kan reflektere over egen yrkesutøvelse og justere denne under veiledning
- kan bruke og henvise til relevante forskningsresultater for å treffe begrunnede valg og gjennomføre systematisk yrkesfaglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretattlige samarbeidspartnere til barnets beste.

Generell kompetanse Kandidaten

- har innsikt i relevante faglige og yrkesetiske problemstillinger og kan formidle sentralt fagstoff skriftlig, muntlig og gjennom andre dokumentasjonsformer
- kan via faglig innsikt, engasjement og formidlingsevne motivere for elevenes/lærlingenes læring, yrkesstolthet og yrkesidentitet
- kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv
- kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- har innsikt i fellestrekk og ulikheter mellom de ulike yrkene innenfor eget programområde og kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan bygge gode relasjoner til og samarbeide med foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Kunnskap Kandidaten

- har kunnskap om gjeldende lovverk og styringsdokumenter som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- har bred kunnskap om yrkesfag, pedagogikk og yrkesdidaktikk, arbeidsmetoder/verktøy og prosesser som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen, og kan vurdere behov for HMS-tiltak
- kan se yrkesopplæringen og yrkesutøvelsen i et historisk og kulturelt perspektiv
- har kunnskap om skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag, og det helhetlige opplæringsløpet fra ungdomstrinnet til endt fag- eller yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- har bred kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster
- har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om deres rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen innenfor det yrkespedagogiske og det yrkesfaglige området, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet.

Ferdigheter Kandidaten

- kan anvende sine yrkesfaglige, pedagogiske, yrkesdidaktiske og teknologiske kunnskaper
- kan planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og dokumentere relevant fag- og yrkesopplæring tilpasset elevenes/lærlingenes behov
- kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter, herunder yrkesdidaktisk bruk av digitale verktøy
- kan vurdere og dokumentere elevers læring og utvikling, gi læringsfokusede tilbakemeldinger og bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring
- kan orientere seg i faglitteraturen og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier knyttet til ungdomstrinnet og fag- og yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- behersker relevante arbeidsprosesser, verktøy, teknikker og uttrykksformer, og kan reflektere over egen yrkesutøvelse og justere denne under veiledning
- kan bruke og henvise til relevante forskningsresultater for å treffe begrunnede valg og gjennomføre systematisk yrkesfaglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretatlige samarbeidspartnere til barnets beste.

Generell kompetanse Kandidaten

- har innsikt i relevante faglige og yrkesetiske problemstillinger og kan formidle sentralt fagstoff skriftlig, muntlig og gjennom andre dokumentasjonsformer
- kan via faglig innsikt, engasjement og formidlingsevne motivere for elevenes/lærlingenes læring, yrkesstolthet og yrkesidentitet
- kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv
- kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- har innsikt i fellestrekk og ulikheter mellom de ulike yrkene innenfor eget programområde og kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan bygge gode relasjoner til og samarbeide med foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Fase 1

Instruksjon og
veiledning
10 stp

Tilrettelegging for
læring på grunnlag av
læreplaner/opplærings
planer
10 stp

Å forstå ungdom
og unge voksne -
motivasjon og
læring
10 stp

Voksenpedagogikk
10 stp

Kompetanseløft for:
Veileder for lærlinger,
lærlinge-ansvarlig,
drive opplæring,
instruktør, opplærings-
ansvarlig i bedrift,
rådgiver,
yrkesfaglærer 2

Fagskolelærer med
formell utdanning

Yrkesfaglærer
2

Fase 2

Yrkesfaget, yrkesfaglig
bredde og dybde
(60+60)

Fase 3

PPU-Y
Del 2 (30 stp)

Yrkesfaglærere
med formell
utdanning

Workshop - arbeid i grupper

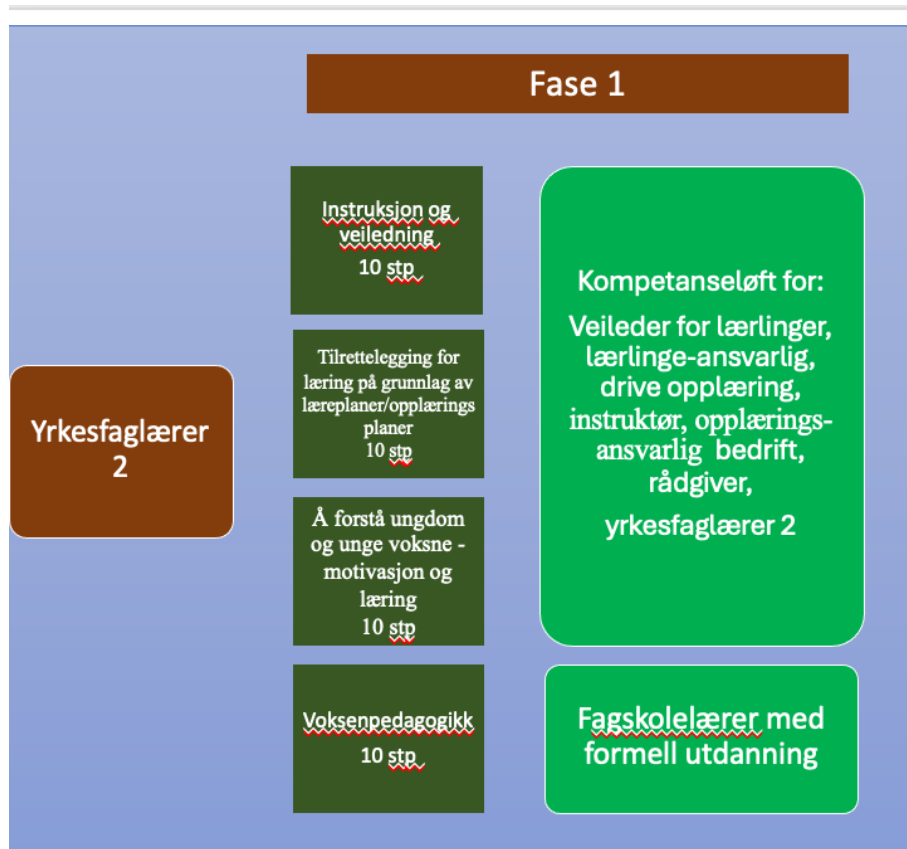
- Ragnhild Irene Moe
- Venke Kulbotten OKAB
- Viktor Bolin (Forsvaret)
- Torgrim Ringen Stormo?
- Stig O. Haugan, Spennarmering
- **Lisbeth** Kristin Schjelde

- Joakim Korstad (Ped.rådgiver i THYF)
- Kine Kari-Anne Dybwad
- Anne Sofie Hunstad
- Torgeir Rotabakk, OBI
- Ole Morten Hammer?
- Aud Perly Døsvik, Cha vgs

- Kjetil Pedersen, Skanska
- Marit Kleiv (opplæringskontoret)
- Hanna Storengen Gravåsen (Radisson)
- Sandvik (tid Teenes)
- Berit Selbæk *
- Anders Lehn

- Trond Overvik, Leiv Sand
- Trond Fossen, OTEK
- Rune Hanger *
- Dag Tore Fleischer, Skanska
- Johnny Svendsen
- Lisbeth

- Sandvik (tid Teenes)
- Zsuzsanna Evensen-Földi THYF
- Arnt K. Williksen, OKBT
- Roar Hansen *
- Bård Knutsen
- Arild Nordli?

Kunnskap Kandidaten

- har kunnskap om gjeldende lovverk og styringsdokumenter som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- har bred kunnskap om yrkesfag, pedagogikk og yrkesdidaktikk, arbeidsmetoder/verktøy og prosesser som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen, og kan vurdere behov for HMS-tiltak
- kan se yrkesopplæringen og yrkesutøvelsen i et historisk og kulturelt perspektiv
- har kunnskap om skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag, og det helhetlige opplæringsløpet fra ungdomstrinnet til endt fag- eller yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- har bred kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster
- har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om deres rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen innenfor det yrkespedagogiske og det yrkesfaglige området, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet.

Ferdigheter Kandidaten

- kan anvende sine yrkesfaglige, pedagogiske, yrkesdidaktiske og teknologiske kunnskaper
- kan planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og dokumentere relevant fag- og yrkesopplæring tilpasset elevenes/lærlingenes behov
- kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter, herunder yrkesdidaktisk bruk av digitale verktøy
- kan vurdere og dokumentere elevers læring og utvikling, gi læringsfokusede tilbakemeldinger og bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring
- kan orientere seg i faglitteraturen og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier knyttet til ungdomstrinnet og fag- og yrkesopplæring (8.–13. trinn)
- behersker relevante arbeidsprosesser, verktøy, teknikker og uttrykksformer, og kan reflektere over egen yrkesutøvelse og justere denne under veiledning
- kan bruke og henvise til relevante forskningsresultater for å treffe begrunnede valg og gjennomføre systematisk yrkesfaglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretattlige samarbeidspartnere til barnets beste.

Generell kompetanse Kandidaten

- har innsikt i relevante faglige og yrkesetiske problemstillinger og kan formidle sentralt fagstoff skriftlig, muntlig og gjennom andre dokumentasjonsformer
- kan via faglig innsikt, engasjement og formidlingsevne motivere for elevenes/lærlingenes læring, yrkesstolthet og yrkesidentitet
- kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv
- kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- har innsikt i fellestrekk og ulikheter mellom de ulike yrkene innenfor eget programområde og kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan bygge gode relasjoner til og samarbeide med foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Yrkesfaglærer 2 – hvordan kan/bør bedriftene og skolene/skoleeier tilrettelegge for kombinertstillinger/YL2? Hva vil det kreve av partnerne? Hvordan kan det gagne alle?

Videreutdanning for yrkesfaglærer 2 – hvordan kan/bør bedriftene, skolene/skoleeier og lærerutdanning bidra til å gjøre fase 1 attraktiv for yrkesutøvere? Hvordan kan det gagne alle?